

CARTE VERDE /* COM/2011/0327 final */
Consolidarea încrederii reciproce în spațiul judiciar european

Carte verde privind aplicarea legislației UE referitoare la detenție în cadrul justiției penale

Definiție

O „carte verde” lansată de Comisia Europeană este un document de discuție destinat să stimuleze dezbateri și să inițieze un proces de consultare, la nivel european, pe un anumit subiect. „Cartea verde” prezintă, de obicei, o serie de idei și este menită să invite persoane interesate sau organizații să contribuie cu opinii și informații. Acesta poate fi urmată de o „carte albă”, un set oficial de propuneri, care este folosit ca un mijloc pentru dezvoltarea lor în norme de drept.

Consiliul Europei a invitat Comisia Europeană să prezinte o Carte verde privind arestarea preventivă. Această Carte verde, care face parte din pachetul de drepturi procedurale, reprezintă răspunsul Comisiei la solicitarea Consiliului.

Cartea verde „Consolidarea încrederii reciproce în spațiul judiciar european” include interacțiunea dintre condițiile de detenție și instrumentele de recunoaștere reciprocă, de exemplu mandatul european de arestare, precum și arestarea preventivă și, de asemenea, inițiază o amplă consultare publică bazată pe **10 întrebări**, prezentate în acest document.

Cele 10 întrebări:

Întrebări privind instrumentele de recunoaștere reciprocă

1) Etapa preprocesuală : Care sunt alternativele la arestarea preventivă, altele decât detenția? Aceste măsuri sunt funcționale? Este posibil ca alternativele la arestarea preventivă să fie promovate la nivelul Uniunii Europene? În caz afirmativ, în ce mod?

2) Etapa postprocesuală : Care sunt cele mai importante măsuri alternative la pedeapsa cu închisoarea (de exemplu, activitatea în folosul comunității sau eliberarea condiționată) în sistemul legislativ din țara dumneavoastră? Aceste măsuri sunt funcționale? Este posibil ca eliberarea condiționată sau alte măsuri alternative la detenție să fie promovate la nivelul Uniunii Europene? În caz afirmativ, în ce mod?

3) Care este opinia dumneavoastră privind modul în care condițiile de detenție pot afecta funcționarea corespunzătoare a mandatului european de arestare (MEA)? **Care este opinia dumneavoastră privind funcționarea Deciziei-cadru privind transferul deținuților?**

Întrebări privind arestarea preventivă

4) Există obligația eliberării unei persoane învinuite, în afara cazului în care există motive majore pentru reținerea acesteia în arest preventiv. În ce mod este aplicat acest principiu în sistemul juridic din țara dumneavoastră?

5) Diferența dintre practicile statelor membre din punct de vedere al normelor privind (a) durata maximă legală a arestului preventiv și (b) regularitatea reexaminării măsurii privind arestul preventiv poate avea un impact negativ asupra încrederii reciproce. Care este opinia dumneavoastră? Care este modul optim prin care se poate reduce perioada de arest preventiv?

6) Instanțele pot emite un mandat european de arestare pentru a asigura returnarea unei persoane căutate pentru a fi supusă judecății, care a fost eliberată și căreia i s-a permis returnarea în țara sa de origine, în loc să fie plasată în arest preventiv. Judecătorii recurg deja la această posibilitate? Dacă da, în ce mod?

7) Ar fi util să existe norme europene minime privind perioadele maxime de arest preventiv și să se reexamineze periodic aceste cazuri de arest preventiv în vederea îmbunătățirii încrederii reciproce? Dacă da, cum se poate realiza cel mai bine acest lucru? Ce alte măsuri ar putea reduce perioada de reținere în arest preventiv?

Întrebare privind copiii

8) Există măsuri specifice alternative la detenție care ar putea fi aplicate în legătură cu copiii?

Întrebare privind monitorizarea condițiilor de detenție

9) Cum poate fi promovată mai bine de către statele membre monitorizarea condițiilor de detenție? Cum ar putea fi încurajate administrațiile penitenciarelor de către UE de a se organiza într-o rețea și de a institui cele mai bune practici?

Întrebare referitoare la normele privind detenția

10) În ce mod s-ar putea promova mai bine activitatea Consiliului Europei și a statelor membre în eforturile lor de a pune în practică norme de detenție corespunzătoare?

Intrebarea 3 – Transferul detinutilor

- detalii -

Până la data de 5 decembrie 2011 se va pune în aplicare Decizia-cadru a Consiliului 2008/909/JAI din 27 noiembrie 2008 privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce în cazul hotărârilor care impun pedepse privative de libertate sau măsuri care implică privarea de libertate. **Decizia stabilește un sistem de repatriere a persoanelor condamnate aflate în închisoare sau de trimitere a acestor persoane în statul membru în care au reședința obișnuită (sau într-un stat membru cu care au legături strânse).** Articolul 3 alineatul (4) prevede că statele membre trebuie să respecte drepturile fundamentale și principiile juridice fundamentale. Decizia are rolul de a facilita reabilitarea socială a persoanei condamnate, asigurând că aceasta își ispășește pedeapsa în țara sa de origine.

Exemplu: Peter este resortisant al statului membru A, fiind condamnat pentru o infracțiune comisă în statul membru B unde locuiește în mod obișnuit și este condamnat la doi ani de închisoare. Autoritățile statului membru B îl pot repatria în statul membru A pentru a ispăși pedeapsa, fără să solicite acceptul lui Peter.

Constatarea conform căreia condițiile de detenție sunt precare ori că există condiții aflate sub standardele minime impuse de normele Consiliului Europei privind închisorile europene ar putea constitui un impediment pentru transferul de prizonieri. Este posibil ca persoanele condamnate care nu doresc să fie transferate să susțină că transferul ar fi un risc pentru ei, în sensul că ar fi supuși unui tratament inuman și degradant.

Decizia-cadru elimină cerința ca persoana condamnată să fie obligată să consimtă la transfer. Acest lucru înseamnă că trebuie să se acorde o atenție mult mai mare unei eventuale încălcări a drepturilor fundamentale în etapa ulterioară transferului. Un acces mai mare la informații privind condițiile din închisori și sistemele de justiție penală din alte state va permite statelor emitente ale MEA să țină seama de toți factorii relevanți înainte de a da curs transferului.

Există riscul să se recurgă la aceste transferuri pentru a se evita supraaglomerarea într-un stat membru, astfel încât este posibil ca supraaglomerarea să explodeze în alt stat membru. Acest lucru ar putea constitui o problemă aparte dacă un stat membru are o mare proporție de prizonieri care sunt resortisanții altui stat membru, eventual chiar ai unui stat membru învecinat.

Deosebirea dintre legile statelor membre referitoare la aplicarea pedepselor cu închisoarea pune probleme potențiale pentru aplicarea cu succes a deciziei-cadru. În cazul în care o persoană este condamnată cu închisoarea într-un stat membru, sentință care va fi ispășită în alt stat membru, este relevant ca persoana în cauză să știe cât va avea de ispășit în realitate. Statele membre au norme diferite referitoare la eliberarea condiționată sau înainte de termen, ceea ce ar putea deveni un obstacol pentru transferuri, dacă persoana în cauză ar trebui să ispășească o pedeapsă mai lungă în statul membru în care ar trebui să fie transferată, comparativ cu pedeapsa pe care ar trebui să o ispășească în statul în care a fost condamnată.

Există riscul ca statul care pune în executare hotărârea de condamnare (statul care administrează punerea în aplicare a sentinței) să aibă un sistem mai puțin generos privind eliberarea înainte de termen, comparativ cu statul emitent (care hotărăște condamnarea). CEDO a hotărât că, atunci când a fost cazul, nu a „exclus posibilitatea ca, de facto , o pedeapsă cu închisoarea izbitor mai mare în statul care administrează punerea în executare a sentinței (statul de executare) să poată da naștere la un litigiu în temeiul articolului 5 din Convenția europeană a drepturilor omului (dreptul la libertate și securitate) și, prin urmare, să angajeze responsabilitatea statului care hotărăște condamnarea (statul emitent), conform articolului menționat”.

Decizia-cadru 2008/909/JAI a Consiliului din 27 noiembrie 2008 privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce în cazul hotărârilor judecătorești în materie penală care impun pedepse sau măsuri privative de libertate în scopul executării lor în Uniunea Europeană

- extrase -

Articolul 15

Transferarea persoanelor

(1) În cazul în care persoana condamnată se află în statul emitent, aceasta este transferată în statul de executare în momentul convenit de autoritățile competente din statul emitent și din statul de executare, în termen de maximum 30 de zile de la luarea deciziei finale privind recunoașterea hotărârii judecătorești și executarea pedepsei de către statul de executare.

(2) În cazul în care circumstanțe neprevăzute împiedică transferarea persoanei condamnate în termenul stabilit la alineatul (1), autoritățile competente ale statului de executare și ale statului emitent se contactează reciproc fără întârziere. Transferarea se efectuează imediat ce respectivele circumstanțe încetează să mai existe. Autoritatea competentă a statului emitent informează imediat autoritatea competentă a statului de executare și convine împreună cu aceasta asupra unei noi date pentru transferare. În acest caz, transferarea se efectuează în termen de 10 zile de la noua dată astfel stabilită.

Articolul 24

Cheltuieli

Cheltuielile care rezultă din aplicarea prezentei decizii-cadru sunt suportate de statul de executare, cu excepția costurilor aferente transferării persoanei condamnate în statul de executare și a celor care apar exclusiv pe teritoriul suveran al statului emitent.

Articolul 25

Executarea sentințelor ca urmare a unui mandat european de arestare

Fără a aduce atingere Deciziei-cadru 2002/584/JAI, dispozițiile prezentei decizii-cadru se aplică mutatis mutandis, în măsura în care sunt compatibile cu dispozițiile deciziei-cadru respective, executării pedepselor, în situațiile în care un stat membru se angajează să execute pedeapsa în cazuri în conformitate cu articolul 4 alineatul (6) din decizia-cadru respectivă, sau în cazul în care, în temeiul

articolului 5 alineatul (3) din decizia-cadru respectivă, acesta a impus condiția ca persoana să fie returnată pentru a executa pedeapsa în statul membru în cauză, cu scopul de a se evita impunitatea persoanei respective.

Articolul 26

Raportul cu alte acorduri și înțelegeri

(1) Fără a aduce atingere aplicării acestora între statele membre și statele terțe, precum și aplicării lor într-o perioadă tranzitorie, în conformitate cu articolul 28, prezenta decizie-cadru înlocuiește, de la 5 decembrie 2011, dispozițiile corespunzătoare ale următoarelor convenții aplicabile în relațiile dintre statele membre:

- Convenția Europeană asupra transferării persoanelor condamnate din 21 martie 1983 precum și protocolul adițional la aceasta din 18 decembrie 1997;
- Convenția europeană privind valoarea internațională a hotărârilor represive din 28 mai 1970;
- Titlul III, capitolul 5 din Convenția din 19 iunie 1990 de punere în aplicare a Convenției Schengen din 14 iunie 1985 privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele comune;
- Convenția dintre statele membre ale Comunităților Europene privind executarea hotărârilor judecătorești străine din 13 noiembrie 1991. (...)

Articolul 29

Punerea în aplicare

(1) Statele membre adoptă măsurile necesare pentru a se conforma dispozițiilor prezentei decizii-cadru până la 5 decembrie 2011.

(2) Statele membre transmit Secretariatului General al Consiliului și Comisiei textul dispozițiilor care transpun în legislația lor națională obligațiile care le revin în temeiul prezentei decizii-cadru. Pe baza unui raport întocmit de către Comisie cu ajutorul acestor informații, Consiliul, până la 5 decembrie 2012, evaluează măsura în care statele membre s-au conformat dispozițiilor prezentei decizii-cadru. (...)

(5) Până la 5 decembrie 2013, Comisia întocmește un raport pe baza informațiilor primite, însoțit de orice inițiative pe care le consideră adecvate. Consiliul, pe baza eventualelor rapoarte din partea Comisiei și pe baza eventualelor inițiative, analizează în special articolul 25 pentru a stabili dacă este cazul ca acesta să fie înlocuit cu dispoziții mai detaliate.

Articolul 30

Intrarea în vigoare

Prezenta decizie-cadru intră în vigoare la data publicării sale în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene.

Adoptată la Bruxelles, 27 noiembrie 2008.